

de nena per a processió', Moreira, *Folk. Tort.*, 540.

No figura en diccs. anteriors al Lab., però sembla que ja era mot usat pels traductors de les *VidesR*: St. Francesc, temptat pel diable, s'assota damunt de la neu increpant-se: «eya, frare ase, --- ayx! t cové esser subjugat al flagel --- cuyta-t doncsques que tots e totes les *vestes*, per so cor molen de fret ---», 218v1: és difícil dir quant cas podem fer-ne, car el context es prestaria a entendre 'animal' i a entendre 'peça de vestir', i de fet només el ms. B (fi S. XIV) porta *vestes*, mentre P, una mica més antic i sovint menys innovat hi posa *vésties*. Malentès, per l'una o l'altra banda, però quina?

De tota manera l'ètimon en definitiva és el ll. *vĕstis* f. 'vestit', 'vestidura', 'vel' (mot d'herència indoeuropea), heretat per l'it. *vesta* (Boccaccio, i altres fins al S. XVI, avui *veste*, potser refet segons el ll.), el reto-romànic *v(i)est* i potser logud. *beste* (si bé aquest també ha estat suposat manlleu del cat., *BDC* x, 142), mentre que el fr. *veste* és manlleuat [1578] probablement de l'italià, cf. *REW*, 9283.

En llengua d'oc, el mot no es troba a l'E. Mj., però sí, avui en dia, en bastantes zones de les terres occitanes. Pertany al provençal mistralenc i gascó, per cert, amb doble forma en una i altra banda: «au diable --- li *vèsto* e li courset! Pin, pòu!, recoumençàs! / e bandissènt li *vièsti*, rounflo!», *Calendau* xi, 42.2, 3; trad. per l'autor: «et *vestes* et gilets! --- et les habits bas, de plus belle ---». O sigui que *vèsto* és 'gec, americana' (=fr. *veste*) i *vièsti* és genèricament «les habits»: fa l'efecte que *vèsto* és francesisme i l'altre provençal genuí; però la diftongació, causada metafònicament per la -i del plural, es podria entendre en el sentit que no ve d'un metaplasme **VESTA* com el de l'it. antic i el cat., sinó del tipus llatí en -is (reto-r?, sard?). La doble forma gascona sembla indicar cosa paral·lela: *bèst*: veste à longues basques; *bèsto*: veste», Dupleich (*Dict. du Pat. de St. Gaudens*). Doncs: *besto* manlleu francès, i *bèst* vella forma gascona, de *vestis*.

Si de *vesta* tenim poca documentació antiga, més n'hi ha de *sobrevesta* (que pressuposa l'existència de *vesta*). *Sobrevesta* es documenta ja el 1433 en els *Ardis*, en *Curial* (iii, 95), i un parell de vegades en JoMartorell (§ 63, i «no portaven *sobrevestes* ---», *Riq.*, 303.30). És la *sobrevesta de armes* que OPou tradueix «sagum» (*ThPu.*, 171), junt amb «*sobrevesta real*: paludamentum» (172), i també en la llista de vestimenta civil: «qualsevol roba ---; *sobrevesta*: sagum; roba per desobre ---» (315). «100 ballesters --- que --- usaven com a distintiu --- una *sobrevesta* blanca», MGadea (*T. del Xè* II, 32); *sobrevesta* ant. Belv. *Sobrevesta?* Del cat. és manlleu cast. *sobrevesta*, que no apareix fins al *Quixot*. En fi hi ha també *sobrevestit* «vestit per sobre», en AntCanals.

Vestuari [Belv.]; «la gent de tots aquells paratges és antípoda, en la limpiesa del *vestuari*, de la gent de la costa de mar», B. de Maldà (*Excurs.*, p. 81); *AlcM* cita aquesta forma de les *Const. Cat.* de fi S. XVII, i d'un doc. de 1478 (*vestuari per a dir missa*) necessitat de comprovació. Fora d'això tota la documentació és

de la forma *vestiari*, etimològicament més transparent, des de 1378: «A G. G. restituïscats e donets l'àbit de nostra Religió --- que a la nostra casa de Bajoles se'n vaja d'estatge --- e l provehesquen de menjar, de beure e de *vestiari*», doc. dels Hospitalers, ross., a. 1378 (MiretS, *TempH*, 420); un altre de semblant, de 1377 (MiretS, o. c., 562).

En nobles versos: «A si mateix lo malvat hom contrasta / --- / Tot lo que fa li torna en contrari, / e no coneix l'enemic seu qui'l mata: / aquell qui deu portar jus la çabata, / té, sobre'l cap, per molt bell *vestiari*», Ausiàs c, 8b (3 mss. i alguna ed. hi posen *vestuari*, però els altres, incloent-hi *NCL* iv, 66, 73, prefereixen amb raó la lectio difficilior). El *DAG*. no porta *vestuari*, i de *vestiari* addueix 2 cites de Girona 1446, una de *Collacions* (ms. S. xv) i una d'indirecta relativa a la Conquesta de Mall., que potser no té base coetània. Altrament és també la forma que trobo viva, junt amb *Revestiari*, en la toponímia ross. (Vinça, 1960) i la de la cançó popular: els nostres en recobrar el castell de Figueres (a. 1794) «hi varen trobà --- molt tocino y bou salat, / *vestiari*s y sabatas» que MilàF consigna com a reco. a les muntanyes del seu Penedès (La Llacuna, *Romllo.*, 143).

És descendent mig-savi del ll. *VESTIARIUM* (Plini, Columella etc.), ja documentat llavors amb el sentit de «habits, garde-robes», format normalment sobre *VESTIS*. També oc. ant. *vestiari* (tres cites dels Ss. XIII-XIV en Rayn. v, 529), fr. *vestiaire* (aquí amb tractament francament culte, c. 1200) i it. *vestiàrio*; se n'aparta només el cast. *vestuario* [Nebr. 1495 «*vestuario* de vestiduras»], i potser *vestuari* (?), com a var. minoritària oc., *PDPF*. Sembla clar que l'única forma verament genuïna en cat. és *vestiari*, i l'altra deguda a influència castellana.

Desvestir [Belv.]: poc usual en cat. (a penes acceptable, si no és com a verb vicari aclaridor de *despullar*).

Investir [fi S. XIII], del ll. *INVĒSTIRE* 'revestir', 'envoltar, rodejar', d'on es passà a la idea d'atacar l'enemic: «La galea en què'l príncep era, anà *investir* la galea del almirayl del rey d'Aragó de lonc en lonc, e combateren-se ---», Desclot (§ 127, *NCL* iv, 53.7, fets de 1284); «vengren --- devers les nostres, axí que paria a tothom que volguessen *investir*, e surgiren ben prop de les nostres ---» a. 1325 (Finke, *Acta Ar.* III, 498).

Encara que era sobretot un mot de la guerra, terrestre i naval, també s'usava ja a l'E. Mj. en el sentit d'«atacar fortament», en tota forma, i particularment de paraula: «Com Tirant véu --- que lo Emperador s'esforçava de parlar ab altres, ell secretament anà envers Plaerdemavida e demanà-li què volia, e ella li respòs en stil de semblants paraules. Cap. 282 [prínceps]. *Com Plaerdemavida envestí a Tirant de rahons*. Lo premi de tants treballs que demanats --- per rahó deveu haver perduts. o presos en compte de rebuda, per causa de vostra negligència e poca execució ---: sou lo més descomunal cavaller e repropí d'amor --- car haveu tenguda en lo lit abraçada una